

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju, gospodu prof. mag. Branetu Lotriču in somentorju gospodu prof. Pavletu Hevka.

Zahvaljujem se tudi vsem mojim domačim, ki so mi v času študija in izdelave diplomske naloge ves čas stali ob strani.

Zahvaljujem se tudi lektorju prof. Andrej Hevka, ki je lektoriral mojo diplomsko nalogo.

IZJAVA

»Študent Aleksander Zupan izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom prof. mag. Braneta Lotriča in somentorja prof. Pavleta Hevka.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne 31.8.2007

Podpis: _____.

POVZETEK

Bistvo varovanja visoko ogroženih in zelo pomembnih oseb s pripadniki vojaške policije je predvsem predvidevanje možne realne situacije ogrožanja varovane osebe z enim samim ciljem. Ta cilj pa je zmanjševanje tveganja na najmanjšo možno stopnjo, z namenom, da obvarujemo varovano osebo oziroma opravimo varovanje osebe z najmanjšimi možnimi posledicami zoper življenje in telo.

V diplomski nalogi, ki je napisana na podlagi dosegljivega gradiva, ter na podlagi lastnih izkušenj, so predstavljene osnovne taktike osebnega varovanja za varnostnimi skupinami, načini in vrste ogrožanja ter oprema za izvajanje varovanja. Predstavljena je analiza trenutne situacije na področju organizacije varovanja oseb v SV, analiza formacije ter izbira kadra in usposabljanje. Na podlagi ugotovitev so podani tudi predlogi za izboljšanje stanja.

Varovanje visoko ogroženih in zelo pomembnih oseb s pripadniki vojaške policije v SV je naloga, katera bo od pripadnikov vojaške policije zahtevala konstantno izobraževanje in usposabljanje. Pripadniki vojaške policije se bodo morali tudi ustrezno odzivati na vse spremembe, ki jih bo narekovala varnostna situacija.

KLJUČNE BESEDE

- varnost;
- varnostnik;
- varovana oseba;
- varnostna skupina;
- varnostna kolona.

ABSTRACT

Point of protecting highly threatened and VIP with member of military police, is mainly foresighting of possible real situation of threatening for guarded person with one purpose the goal is to lower the risk possibility to minimum and to protect guarded persons life and body.

In my work, that is written on basics of reachable written material and personal experiences i represent you basic tactics of protecting persons with protection teams, types and sorts of threats and equipment for doing the job. I also represent you the analysis of current situation of organizing protecting in saf, analysis of formatin, selection of members and training course.

Protecting highly threatened and VIP with members of military police in saf is task for members of military police, that will acquire constant training of military police, who will have to react appropriately to all changes, directed by current safety situation.

KEYWORDS

- safety;
- safety guard;
- guarded person;
- safety team;
- safety column.

KAZALO

ZAHVALA	2
POVZETEK	4
KLJUČNE BESEDE.....	4
ABSTRACT.....	5
KEYWORDS	5
KAZALO	6
1 UVOD	8
1.1 HIPOTEZA	9
1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKAVE	9
1.3 METODE DELA	9
1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE.....	10
2 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	11
2.1 VARNOSTNIK	11
2.2 VAROVANA OSEBA	11
2.3 ATENTATI.....	11
2.3.1 ATENTAT NA ITALIJANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA ALDA MORA	12
2.4 TERORIZEM.....	13
2.4.1 SPLOŠNO O TERORIZMU	13
2.4.2 NAPAD NA RUŠILEC USS COLE	14
3 VAROVANJE OSEB	15
3.1 VARNOST IN VAROVANJE OSEB	15
3.2 VARNOSTNE SKUPINE	15
3.2.1 EN VARNOSTNIK	17
3.2.2 SKUPINA DVEH VARNOSTNIKOV	17
3.2.3 SKUPINA TREH VARNOSTNIKOV	18
3.2.4 SKUPINA ŠTIRIH VARNOSTNIKOV	18
3.2.5 SKUPINA DIAMANT (PET VARNOSTNIKOV).....	18
3.2.6 SKUPINA KLIN.....	19
3.2.7 SKUPINA KVADRAT.....	19
3.2.8 SKUPINA OJAČANI ALI RAZŠIRJENI DIAMANT	19
3.2.9 SKUPINA NA SMUČIŠČU	20
3.2.10 SKUPINA PRI PLAVANJU	20
3.3 NAČINI IN VRSTE OGROŽANJA.....	21
3.3.1 MNOŽICA.....	21
3.3.2 PREDRZNEŽI IN PROVOKATORJI.....	21
3.3.3 UGRABITELJI.....	21

3.3.4	INDIVIDUALNI NAPADALCI, KRIMINALNE ZDRUŽBE IN TERORISTIČNE ORGANIZACIJE	22
3.4	OPREMA ZA IZVAJANJE VAROVANJA	22
3.4.1	OPREMA VARNOSTNIKA	22
3.4.2	VOZILA	23
4	TAKTIKA VOŽNJE	24
4.1	VOŽNJA GLAVNEGA VOZILA	24
4.2	VOŽNJA SPREMLJEVALNEGA VOZILA	25
5	ORGANIZACIJA VAROVANJA OSEB V SLOVENSKI.25	
VOJSKI	25	
5.1	ZAKONSKA PODLAGA ZA VAROVANJE OSEB V SLOVENSKI VOJSKI S PRIPADNIKI VOJAŠKE POLICIJE	25
5.1.1	VAROVANJE OSEB PO ZAKONU O OBRAMBI	26
5.1.2	DIREKTIVA O VAROVANJU DOLOČENIH OSEB V SV	27
5.1.3	VAROVANJE OSEB PO STANAG-U 2226	27
5.2	FORMACIJA VODA ZA VAROVANJE OSEB	28
5.3	SELEKCIJA KADRA	29
5.4	USPOSABLJANJE	29
5.5	MATERIALNA FORMACIJA VODA ZA VAROVANJE OSEB	30
6	ZAKLJUČEK.....	31
7	LITERATURA IN VIRI.....	34

1 UVOD

Ker sem tudi sam pripadnik vojaške policije in aktivno sodelujem pri varovanju visoko ogroženih in zelo pomembnih oseb, sem se odločil, da bom za zaključno nalogo obravnaval temo z naslovom Varovanje VIP oseb s pripadniki vojaške policije. Za izbiro te naloge sem se odločil, ker sem skozi dosedanje delo ugotovil, da v enoti nimamo dovolj ustrezno urejenega koncepta varovanja visoko ogroženih in zelo pomembnih oseb (v nadaljevanju varovanih oseb) s pripadniki vojaške policije. V ta namen sem preučil obstoječe dokumente, ki urejajo navedeno področje, ter pri tem prišel do določenih spoznanj, ki jih bom predstavil v zaključni nalogi.

V nalogi se nisem ukvarjal s preučevanjem varovanja oseb s pripadniki vojaške policije v drugih vojskah, ki imajo precej daljšo tradicijo, temveč sem preučeval varovanje oseb v okviru UVZ pri GPU. Za ta koncept sem se odločil predvsem zaradi dejstva, da ima vojaška policija po Zakonu o obrambi določeno, da skrbi za varnost vrhovnega poveljnika v vojnem stanju oziroma kadar se nahaja v vojaških poveljstvih, enotah ali zavodih oziroma v objektih in njihovih okoliših, ki so posebnega pomena za obrambo, ter da pri varovanju oseb sodeluje s civilno policijo. Zaradi navedenih dejstev je izredno pomembno, da je taktika varovanja, ki jo uporablja vojaška policija usklajena z taktiko varovanja UVZ. Zato tudi menim, da bi vojaška policija pri svojem konceptu razvoju voda za varovanje oseb morala čimbolj sodelovati in se povezovati z UVZ.

Varovanje varovanih oseb ima v današnjem času zelo velik pomen. Pri tem ima vedno večjo vlogo tehnična podpora in sodelovaje z drugimi institucijami, posebej s policijo, varnostnimi službami in razni informacijski sistemi. Taktika varovanja oseb je tudi razvila veliko metod dela, ki v največji meri poskušajo predvideti možne okoliščine in pri tem tudi najti najboljšo rešitev. Kljub temu pa natančna razlage vsebin taktike varovanja oseb ostaja skrivnostna, saj bi lahko potencialne nevarne osebe ali organizacije z njeno analizo ogrozile uspešno izvajanje varovanja varovane osebe.

1.1 HIPOTEZA

V zaključni nalogi sem postavil dve hipotezi, in sicer:

H1: Vojaška policija je zakonsko edina pristojna enota v Slovenski vojski za izvajanje naloge zagotavljanja varnosti varovanih oseb.

H2: Za dvig nivoja kvalitete na tem področju je potrebno izdelati primerljivo formacijo enote, tako kadrovske kot materialno, ter izboljšati sistem usposabljanja pripadnikov enote.

1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKAVE

Cilj naloge je podrobna analiza in obdelava organizacijski oblik, metod, načinov in potrebne opreme za zagotavljanje varnosti varovanih oseb, pred ubojem, ranitvijo, ugrabitvijo in kompromitiranjem.

1.3 METODE DELA

V zaključni nalogi bom najprej uporabil metodo analize pisnih virov, s katero bom preučil dostopno literaturo o varovanju oseb, nakar bom z metodo deskripcije opisal varovanje oseb z varnostnimi skupinami, načine in vrste ogrožanje ter opremo za izvajanje varovanja.

Uporabil bom tudi metodo primerjalne analize, s katero bom analiziral zakonsko podlago za varovanje oseb, formacijo voda za varovanje oseb, selekcijo kadra in usposabljanje ter materialno formacijo. Določene rezultate analize bom nato primerjal s sistemom varovanja oseb v UVZ.

Izhajajoč iz analize dejanskega stanja, ter s pomočjo danih in osvojenih znanj bom v zaključku podal nekaj predlogov za izboljšanje stanja na področju varovanja oseb v SV.

1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Zaključno nalogo bom sestavil iz štirih osnovnih poglavij, ki zajemajo vsebinsko zaključeno celoto, zaključek, seznam uporabljene literature in virov, razlago kratic, ki jih bom uporabil v nalogi ter priloge.

V uvodnem delu bom predstavil splošne poglede na varovanje oseb, hipotezo, namen in cilj naloge ter metode, ki jih bom uporabil pri izdelavi naloge.

Drugo poglavje bo opredeljevalo osnovne pojme, kot so varnostnik, varovana oseba, atentat in terorizem. Prav tako bom v tem poglavju opisal primera atentata in terorističnega dejanja.

Tretje poglavje bo opisovalo varnost in varovanje oseb z varnostnimi skupinami. V poglavju bom na kratko opisal varnostne skupine in položaje posameznih varnostnikov v varnostni skupini pri varovanju varovane osebe. Na koncu poglavja bom tudi navedel načine in vrste ogrožanja varovane osebe ter opremo, ki je potrebna za uspešno izvajanje varovanja.

Četrto poglavje bo opisovalo taktiko vožnje glavnega in spremljevalnega vozila. V tem poglavju bom prikazal taktiko vožnje v ožjem smislu, torej načinu vožnje vozila s katerim se prevaža varovana oseba in načinu vožnje vozila, ki glavno vozilo spremlja.

Peto poglavje bo opisovalo organizacijo varovanja oseb v Slovenski vojski. Pri tem bom predstavil tudi morebitne ugotovljene pomanjkljivosti. V poglavju bom opravil tudi analizo formacije voda za varovanje oseb, selekcijo kadra, primernost usposabljanja in materialne formacije.

V zaključnem delu bom potrdil postavljeni hipotezi, povzel najpomembnejše ugotovitve, predstavil moje lastne poglede na pomen varovanja oseb s pripadniki vojaške policije in podal kratke predloge za izboljšanje stanja.

2 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

2.1 VARNOSTNIK

Varnostnik je oseba (vojaški policist - varnostnik), ki je odgovoren, samozavesten, odločen, discipliniran, prilagodljiv, razgledan, dinamičen, natančen, sposoben dela v skupini in komunikativen. Njegova naloga je, da varuje življenje varovane osebe, za ceno svojega in da je kjerkoli in kadarkoli odgovoren za varnost varovane osebe.

2.2 VAROVANA OSEBA

Visoko ogrožena ali pomembna oseba, ki ima zaradi svojega stanu ali položaja po zakonu ali drugem aktu pravico do neposrednega varovanja, za namenom obvarovanja pred možnimi posledicami zoper življenje in telo.

Pri tem je treba ločiti definicijo varovane osebe po Zakonu o zasebnem varovanju, po katerem je varovana oseba fizična ali pravna oseba, ki je naročnik storitev zasebnega varovanja in s podjetjem za zasebno varovanje sklene pisno pogodbo o opravljanju posamezne oblike zasebnega varovanja.

2.3 ATENTATI

Splošno o atentatih

V slovarju Slovenskega knjižnega jezika je navedeno, da je atentat morilski napad na vodilno osebnost, ki se ga navadno izvede iz političnih vzrokov. Iz tega sledi, da se atentat izvaja proti določeni vodilni osebi iz političnih vzrokov oz. na politično osebnost (državnika), ki se obenem poseablja z državo ali družbenim sistemom

(Kranjc, 2004, 17). Zato imajo atentati na državnike tudi določene strateške cilje, dolgoročne ali trenutne. Atentat je tako vedno nelegalen in nasilen akt, ki je večinoma tudi končni cilj zarote ali diverzantsko-teroristične akcije, zato se pripravlja prikrito in v največji tajnosti.

V zgodovini so se atentati najpogosteje opravljali s strupi in hladnim orožjem. V novejšem času v ta namen uporabljajo sodobna sredstva, kot so: dirigirane minsko eksplozivne naprave, ostrostrelsko ali lasersko orožje in rakete, itd.. Iz tega je razvidno, da so sodobni atentatorji največkrat vrhunsko izurjeni in usposobljeni specialisti, ki popolnoma obvladajo tehnična sredstva, ki jih uporabljajo. Prav tako so ti sodobni atentatorji popolnoma samodisciplinirani in hladnokrvni.

Pri načrtovanju in izvajanju atentata ločimo tri splošne faze, in sicer:

- **Priprave atentata** – opredelimo izvajalca, tarčo, cilj, kraj, način izvajanja in sredstva;
- **Izvedba atentata** – izvedemo dodatno izvidovanje in oceno varnostnih ukrepov, prikrit prihod na mesto atentata, izvedbo atentata, hiter in prikrit izmik;
- **Izkoriščanje učinkov izvršenega atentata** – napad, agresija, vojaški udar, demonstracije, razni pritiski in omejitve.

2.3.1 ATENTAT NA ITALIJANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA ALDA MORA

Italijanska teroristična organizacija Rdeče brigade (Brigate Rose) je prišla na naslovnice vseh časopisov po svetu, ko je 16. marca 1978 ugrabila in nato tudi umorila italijanskega zunanjega ministra in pred tem petkratnega predsednika vlade. Drzna akcija je pokazala, kako globoko v državne strukture lahko prodrejo teroristične skupine. Prvotni načrt rdečih brigad je bil ta, da mora zamenjajo za svoje zaprte somišljenike, ki so čakali na sojenje. Do ugrabitve je prišlo v istem času, kot so v Torinu aretirali enega izmed vodij Rdečih brigad. Italijanska vlada pa je pri tem zavzela stališče, da se s teroristi ne bo pogajala, in mednarodna skupnost jo je pri tem podprla.

V ujetništvu mu je sodilo »ljudsko sodišče« Rdečih brigad, ki ga je obsodilo na smrt. Mora so ubili 9. maja 1978. Njegovo truplo so pustili v avtomobilu, parkiranem na eni

izmed stranskih rimskih ulic, le nekaj metrov stran od sedežev komunistične partije Italije in stranke Krščanskih demokratov. Dejstvo, da je Rdečim brigadam uspelo pustiti truplo na takem kraju, kljub obsežnemu policijskemu nadzoru, je pomenilo še zadnji udarec policiji in državnemu aparatu (Pettifor, Hardnig, 2005, 65).

2.4 TERORIZEM

2.4.1 SPLOŠNO O TERORIZMU

Politična enciklopedija (1975) navaja, da pod pojmom teror v političnem smislu razumemo nasilne akcije, ki se izvajajo v politične namene zaradi zastraševanja in neusmiljenega uničevanja odpora tistega, proti kateremu se izvaja. Teror je lahko revolucionaren ali kontrarevolucionaren. Terorizem je po tej razlagi doktrina in metoda boja za določene cilje s sistematično uporabo nasilja. Pojem teror danes uporabljamo za vsako obliko vsiljevanja tuje volje ter nadvlade za zastraševanjem in izvajanjem prisile nad človekom, da bi tako dosegli slepo poslušnost (Stopar, 2002, 2).

Ne glede na avtorja definicije in njene vsebine lahko pojmom terorizem in teroristična organizacija pripišemo več značilnosti (Stopar, 2002, 2), in sicer:

- nasilnost dejanja, pri čemer je uporaba različnih oblik fizičnega nasilja vedno prisotna;
- političnost in nelegitimnost, saj gre za dejanja zoper varnost države in njeno ustavno ureditev, za katere je zagrožena visoka kazen;
- kontinuiranost, glede na to, da se teroristična dejanja ponavljajo;
- zavestnost, teroristi se svojih dejanj zavedajo;
- načrtnost in organiziranost, odmevne teroristične akcije so predhodno skrbno načrtovane, kar kaže tudi na dobro organiziranost terorističnih organizacij;
- odmevnost, ki je teroristične organizacije ne bi mogle doseči, v kolikor množične medije ne bi objavili terorističnega dejanja kot udarne novice;
- doseganje sekundarnega učinka, katerega glavni namen je med širšimi množicami ustvarjati občutek strahu in nevarnosti;
- brezobzirnost, ki je vidna v izbiri civilnih ciljev oz. ciljev, ki se ne morejo učinkovito braniti;

- ustrezna opremljenost in izurjenost, kar kaže na zadovoljive finančne, materialno tehnične, kadrovske in druge resurse;
- konspirativnost, saj bi javnost delovanja terorističnih organizacij pomenila prenehanje njihovega obstoja, predvsem zaradi aktivnosti obveščevalno varnostnih služb držav.

Terorizem je kot kaznivo dejanje naveden tudi v Kazenskem zakoniku Republike Slovenije. V 355. členu je navedeno, da stori kaznivo dejanje kdor z namenom, da bi ogrozil ustavno ureditev ali varnost Republike Slovenije, povzroči eksplozijo ali požar, ali stori kakšno drugo splošno nevarno dejanje ali nasilje, ali zagrozi z uporabo jedrske snovi ali drugih sredstev za množično pobijanje ljudi in tako ustvari pri ljudeh občutek negotovosti ali prestrašenosti.

2.4.2 NAPAD NA RUŠILEC USS COLE

Ker je bilo o napadu na Svetovni trgovinski center v ZDA 11. septembra 2001 že veliko napisanega, sem se odločil, da bom opisal napad na rušilec USS Cole, ki je bil zadnji teroristični napad na ameriške cilje pred 11. septembrom. Omenjeni napad je povzročil, da so pripadniki ameriških oboroženih sil poostriili varnostne ukrepe ob prihodu svojih vojaških ladij v vojaška in druga pristanišča, še posebej ob prihodu v pristanišča držav, ki niso bile članice zveze NATO. Poostritev varnostnih ukrepov smo zaznali tudi pripadniki 17. BVP, ki smo po tem dogodku opravljali varovanja ob prihodu ameriških vojaških ladij v luko Koper.

Samomorilski napad na rušilec se je zgodil 12. oktobra 2000, v katerem je umrlo 17 mornarjev, 37 pa je bilo ranjenih. Do napada je prišlo, ko je milijardo dolarjev vredna bojna ladja v pristanišču Aden v Jemnu polnila rezervoarje z gorivom. Dva moška na majhnem člnu, natovorjenem z 225 kilogrami močnega eksploziva, sta se najprej počasi približala rušilcu in se nato s svojim plovilom zaletela vanj. Mnogi so bili prepričani, da sta napadalca želela rušilec potopiti. Čeprav jima to ni uspelo, je na trupu ladje zazijala 13 metrov velika luknja, kar je bilo znamenje Washingtonu, kako ranljivi so njegovi vojaki na Bližnjem vzhodu. Taktika napada je bila dejansko kruta, vendar pa tudi zelo učinkovita (Pettiford, Harding, 2005, 120).

3 VAROVANJE OSEB

3.1 VARNOST IN VAROVANJE OSEB

Varnost je lastnost stanja, v katerem je zagotovljen uravnotežen fizični, duhovni in duševni ter gmotni obstoj posameznika in družbenih skupnosti v razmerju do drugih posameznikov in družbenih skupnosti. Je temeljna prvina družbene strukture, ki zajema tako stanje kot tudi dejavnost. Potreba po varnosti je na motivacijskih lestvicah na drugem mestu za potrebo po obstoju, ki je seveda na prvem mestu (Perklič, 2002, 9).

Varovanje političnih osebnosti in drugih državnih predstavnikov, med katere štejemo tudi visoke vojaške predstavnike, tako domače kot tudi tuje, zahteva natančno pripravo, organizacijo in izvedbo varovanja, saj so ti predstavniki ponavadi najbolj ogroženi. To je eden od temeljnih razlogov, ki nam narekuje, da so skupine, ki opravljajo varovanje, visoko profesionalne, predane svojemu delu in odlično izurjene. Vsi varnostni ukrepi morajo biti usmerjeni tako, da zagotovijo najvišjo stopnjo varnosti oziroma vsaj zmanjšajo tveganje na še sprejemljivo stopnjo. Varovanje po teoriji zajema tri segmente, ki morajo med seboj sodelovati (Perklič, 2002, 9), in sicer:

- **zunani ali tretji segment varovanja**, ki vključuje protiobveščevalno dejavnost;
- **srednji ali drugi segment varovanja**, ki vključuje delo pripadnikov vojaške policije (v sodelovanju s civilno policijo) in delo določenih pripadnikov varnostnih dejavnosti;
- **notranji ali prvi segment varovanja**, ki zagotavlja neposredno osebno varovanje.
-

3.2 VARNOSTNE SKUPINE

Varnostna skupina je skupina varnostnikov, ki predstavlja prvi, najožji in sterilni krog varovanja, ki ščiti in varuje določeno osebo. Varnostno skupino lahko sestavljata

dva ali več varnostnikov, ki strateško in taktično obkrožajo varovano osebo in zagotavljajo najvišjo možno stopnjo varnosti. Za varnost varovane osebe je izrednega pomena pravilno načrtovanje in postavitve skupine varnostnikov.

Število varnostnikov in vrsta varnostne skupine je odvisna od varnostne ocene in prilagajanja varnostnim razmeram na terenu. Za zagotovitev optimalne zaščite mora biti skupina varnostnikov dinamična, prilagodljiva in dobro usklajena. Varnostniki v skupini si morajo med seboj zaupati, se obveščati in delovati kot popolna ekipa. Pomembno je tudi, da ubogajo in upoštevajo ukaze vodje varnostne skupine (varnostnik 1), ki je odgovoren za vodenje, koordinacijo dela in gibanje skupine. Varnostne skupine glede na število in namen delimo na (Perklič, 2002, 25):

- en varnostnik;
- skupina dveh varnostnikov;
- skupina treh varnostnikov;
- skupina štirih varnostnikov;
- skupina petih varnostnikov
- skupina diamant;
- skupina klin;
- skupina kvadrat;
- večje skupine – »ojačeni ali razširjeni diamant«;
- skupina na smučišču;
- skupina pri plavanju;

Delo varnostne skupine ocenjujemo po naslednjih postavkah:

- **Ščitenje:** Ocenjujemo v koliki meri lahko varnostnik ali skupina učinkovito nadzoruje prostor okoli sebe in ščiti varovano osebo pred nevarnostjo ali neprijetnimi situacijami.
- **Prehod:** Ocenjujemo sposobnost učinkovitega varovanja varovane osebe pri vstopanju in izstopanju iz različnih vozil, spreminjanje oblike skupine pri gibanju skozi ozke predele (stopnišča, v dvigalo, prehajanje med prostori, ipd.).
- **Množica:** Ocenjujemo sposobnost varnostnika ali skupine pri zagotavljanju varnosti varovani osebi pri prehodu skozi množico.
- **Pokrivanje:** Sposobnost varnostnika ali skupine, da v primeru izrednega dogodka varovano osebo zaščiti in tako napadalcu zmanjša tarčo.

- **Evakuacija:** Ocenjuje se sposobnost varnostnika ali skupine, da v čim krajšem času evakuira varovano osebo na varen kraj.
- **Nevtralizacija:** Ocenjujemo sposobnost varnostnika ali skupine, da pravočasno učinkovito nevtralizira in onemogoči napadalca.

Ocena so zadovoljivo, dobro in odlično.

3.2.1 EN VARNOSTNIK

V tem primeru se varnostnik praviloma nahaja na desni strani za varovano osebo (Priloga 1). Razdalja med njima je odvisna predvsem od stopnje ogroženosti. Varnostnik v takem položaju samostojno ščiti kot 360° okoli sebe in varovane osebe. Pri svojem gibanju in menjavi položaja ne sme ovirati ali motiti varovano osebo. Skupna ocena varovanja z enim varnostnikom je zadovoljiva, saj en varnostnik sicer lahko nadzoruje in ščiti prostor, vendar pa pri tem ni dovolj učinkovit. Samo en varnostnik zaradi slabega pregleda ne more zagotoviti učinkovitega prehoda, prav tako je neučinkovit pri varovanju v sovražni množici. S svojim telesom lahko minimalno zaščiti varovano osebo, vendar pa je stopnja evakuacije poškodovane varovane osebe komajda zadovoljiva. V primeru, da varnostnik pravočasno opazi napadalca, lahko le tega zadovoljivo onemogoči, vendar je v tem času varovana oseba sama in brez varovanja (Perklič, 2002, 27).

3.2.2 SKUPINA DVEH VARNOSTNIKOV

Zaradi lažje koordinacije in usklajenega delovanja so varnostniki v skupinah oštevilčeni. Njihov položaj je razviden iz Priloge 2. Oba varnostnika prilagajata razdaljo in svoj položaj gibanju varovane osebe, okoliščinam in stopnji ogroženosti. Vodja varnostne skupine daje po radijski zvezi varnostniku 2 napotke, obvestila in navodila o gibanju varovane osebe. Med seboj se tudi obveščata o morebitnih varnostno zanimivih pojavih. Varnostnik 2 pri svojem gibanju pazi, da ne ovira varovane osebe. Skupna ocena varovanja z dvema varnostnikoma je zadovoljiva. Slabosti so približno enake kot pri varovanju z enim varnostnikom. Boljše je ocenjena samo nevtralizacija napadalca, saj lahko dobro izurjena varnostnika

uspešno in učinkovito nevtralizirata napadalca, pri tem pa tudi zaščitita varovano osebo (Perklič, 2002, 30).

3.2.3 SKUPINA TREH VARNOSTNIKOV

V takšni skupini (Priloga 3) se dvema varnostnikoma na začetju pridruži še tretji varnostnik. Skupaj sestavljajo tako imenovano »linijsko skupino«. Položaj varnostnika 1 in 2 je enak kot pri varovanju z dvema varnostnikoma.

Tretji varnostnik pa se nahaja na začetju skupine. V primeru, da varovana oseba nenadoma spremeni smer gibanja in se obrne za 180° varnostnika 2 in 3 zamenjata svoj položaj. V tem primeru mora vodja varnostne skupine pravočasno opozoriti varnostnika o spremembi smeri. Varovanje s skupino treh varnostnikov ocenjujemo z oceno dobro. Dejansko je nižja samo ocena pokrivanja, saj trije varnostniki ne morejo zagotoviti dobrega pokrivanja telesa varovane osebe (Perklič, 2002, 34).

3.2.4 SKUPINA ŠTIRIH VARNOSTNIKOV

V tej skupini (Priloga 4) se trem varnostnikom pridruži še četrti, ki se nahaja desno ali levo od varovane osebe in nadzoruje prostor varovane osebe na boku. Glede na varnostno situacijo in druge okoliščine lahko vodja varnostne skupine postavi varnostnika 2 in 4, da ščitita prostor pred varovano osebo. Skupna ocena varovanja s skupino štirih varnostnikov je dobra. Manjše odstopanje je pri ščitenju, saj je prostor na boku varovane osebe zadovoljivo nadzorovan, ker tam ni varnostnika. Prehod je ocenjen z oceno odlični, ker varnostniki učinkovito nadzorujejo prehode, še posebej če varnostnika 2 in 4 ščitita prostor pred varovano osebo. Še vedno pa je samo zadovoljivo ocenjeno zagotavljanje varnosti v sovražni množici (Perklič, 2002, 40).

3.2.5 SKUPINA DIAMANT (PET VARNOSTNIKOV)

Diamant sestavlja pet varnostnikov, kar omogoča skupini nadzor in pokrivanje prostora v obsegu kota 360° okoli sebe in varovane osebe. Skupina ima zaradi

razporeda varnostnikov v skupini (Priloga 5) odlične ocene na vseh področjih. Delo v taki skupini je zelo zahtevno, saj zahteva od varnostnikov veliko izkušenj, strokovnosti in zbranosti. Varovanje s skupino diamant je ocenjeno z oceno odlično. Nižje je ocenjeno samo varovanje varovane osebe v množici. Skupina lahko v prijateljski množici zagotovi visoko stopnjo varnosti, medtem ko je zagotavljanje varnosti v sovražni množici dobro (Perklič, 2002, 44).

3.2.6 SKUPINA KLIN

Varnostniki skupino sestavijo iz skupine diamant ali kvadrat (Priloga 6). Skupina omogoča predvsem učinkovitejši, varnejši in hitrejši prehod varovane osebe skozi množico ljudi. Glede na varnostno situacijo vodja varnostne skupine izda ukaz, varnostnika 3 in 4 stopita naprej in skupaj z varnostnikom 2 oblikujeta konico ali klin, ki prodira v množico. Varnostnik 5 se pri tem pomakne bližje hrbtu varovane osebe in nadzoruje prostor za varovano osebo (Perkič, 2002, 63).

3.2.7 SKUPINA KVADRAT

Varnostniki običajno oblikujejo skupino kvadrat (Priloga 7) iz skupine diamant. Skupina se oblikuje pri prehodih in pri prilagajanju skozi ozke predele (ulice, stopnišča, hodniki, ...) ali pri prehodih na zahtevnejših terenih, ki jih skupina diamant ne bi mogla dovolj učinkovito nadzorovati in se jem prilagajati (vogali hiš, ulic, ...). Na ukaz vodje varnostne skupine varnostniki v smeri urinega kazalca spremenijo svoj položaj (Perkič, 2002, 63).

3.2.8 SKUPINA OJAČANI ALI RAZŠIRJENI DIAMANT

Skupini diamant se pridružijo še štirje varnostniki in sicer tako, da okoli skupine diamant sestavijo skupino kvadrat. Delo varnostnika v taki skupini je zelo zahtevno, še zlasti za vodjo varnostne skupine, ki mora delo varnostne skupine nadzorovati in koordinirati. Če je potrebno, zunanji varnostniki nosijo dolgoceveno orožje in skrbijo za to, da pritegnejo napad nase in z orožjem, ki ima večjo ognjeno moč uspešno odvrnejo napad. Skupna ocena varovanja s to skupino je odlična. Skupina je

sposobna zagotoviti višjo stopnjo nadzora nad prostorom kot osnovna skupina diamanta. Skupina je sposobna zagotavljati varen, nadzorovan in učinkovit prehod na vseh terenih. Odlično se tudi prilagaja vsem okoliščinam. Skupina je sposobna zagotoviti varen prehod v prijateljski množici. Manjše težave bo imela v sovražni množici. Varovana oseba je zelo učinkovito pokrita. Tako velika skupina lahko učinkovito in uspešno evakuira varovano osebo na varen kraj (Perklič, 2002, 65).

3.2.9 SKUPINA NA SMUČIŠČU

Smučišče je običajno veliko območje. Varovana oseba se giblje sorazmerno hitro, s hitrimi in nepredvidenimi spremembami smeri. Poleg napadov in drugih ogrožanj pa obstaja tudi nevarnost samopoškodb. O neki šolski skupini in mesta varnostnikov na smučišču ne moremo govoriti, saj se teren, položaj in smer, gibanja varovane osebe hitro spreminja, infrastruktura pa je od smučišča do smučišča različna. Določiti je treba le zadostno število varnostnikov, da lahko učinkovito poskrbijo za varnost varovane osebe med spustom (ustvarjanje »pahljače« za varovano osebo), na žičnici, sedežnici in na nihalki. Vodja varnostne skupine se torej usede z varovano osebo ali pa takoj za varovano osebo. Ostali varnostniki se smiselno, glede na teren in na stopnjo ogroženosti razporedijo po smučišču. Za vsako smučišče posebej je torej glede na stopnjo ogroženosti, smiselno napraviti načrt varovanja, v katerem se opiše način osebne varovanja. Na smučišču mora biti tudi pripravljen ustrezen prevoz (aki, motorne sani, helikopter), s katerim se lahko v primeru poškodbe ali evakuacije zagotovi varen in hiter prevoz varovane osebe. (Perklič, 2002, 60).

3.2.10 SKUPINA PRI PLAVANJU

Tudi pri plavanju ne moremo govoriti o neki klasični in šolski postaviti varnostnika. Vodja varnostne skupine mora biti čim bližje varovani osebi, kako in na kakšen način pa je odvisno od tega, v kakšnem okolju se dejavnosti dogajajo. Če varovana oseba plava v bazenu, nima nobenega smisla in bilo bi tudi smešno, da v bazenu plava cela skupina varnostnikov. Vodja varnostne skupine varovano osebo najbolj učinkovito nadzoruje s take točke, s katere jo lahko v primeru nevarnosti najhitreje reši (zunaj bazena, stolp), ali jo odvrne od nevarnosti. Če pa varovana oseba plava

v morju, jezerih ali drugih večjih vodnih površinah, pa so za varovanje in spremljanje potrebni tudi drugi ukrepi (potapljači, spremljajoči čoln, ipd.). (Perklič, 2002, 61).

3.3 NAČINI IN VRSTE OGROŽANJA

3.3.1 MNOŽICA

Varovana oseba se ponavadi giblje v prijateljski množici. Kljub temu pa vedno obstaja nevarnost, saj se veliko ljudi želi srečati s svojim predstavnikom, se z njim rokovati (priloga 8), dobiti avtogram ali se ga dotakniti. Varnostniki morajo biti posebej previdni pri rokovanju, ki lahko kaj hitro preide od stiska rok do zadrževanja, vlečenja, stiskanja ali poškodbe. S tem je lahko tudi ogrožena varnost varovane osebe. Sovražna množica je lahko različna tako po obsegu kot po strukturi. Če je varovana oseba neprijateljska v javnosti, lahko srečamo takšno množico kjerkoli se pojavi in jo prepoznajo (Perkič, 2002, 70).

3.3.2 PREDRZNEŽI IN PROVOKATORJI

Provokatorji so predvsem tisti posamezniki, ki nimajo namena poškodovati varovane osebe, temveč jo le osramotiti in na tak način pokazati svoje nezadovoljstvo in drugačno stališče. Med predrzneže pa lahko uvrstimo t.i. »paparace«, ki s svojim predrznim zasledovanjem in fotografiranjem grobo posegajo v integriteto varovane osebe. Z objavljanjem tako dobljenih posnetkov skušajo varovano osebo spraviti v neugoden položaj ali jo osramotiti (Perklič, 2002, 70).

3.3.3 UGRABITELJI

Ugrabitelj so lahko kriminalne skupine ali združbe, posamezniki amaterji ali profesionalci. Tarča ugrabitve je lahko varovana oseba, člani njegove družine ali drugi, ki so povezani z varovano osebo. Ugrabitelji za odkupnino ponavadi zahtevajo denar, vredne predmete, lahko pa imajo tudi politične zahteve, kot so odstop političnih funkcionarje, izpustitev zapornikov, ipd. (Perklič, 2002, 71).

3.3.4 INDIVIDUALNI NAPADALCI, KRIMINALNE ZDRUŽBE IN TERORISTIČNE ORGANIZACIJE

Posameznike, ki sami pripravljajo in načrtujejo napad na varovano osebo ponavadi pesti pomanjkanje materialnih sredstev, kar jih prisili, da sta priprava na napad in načrt čim bolj enostavna. Kratkoročno so njihovi napadi manj zastrašujoči kot napadi organiziranih skupin. Po drugi strani pa tak napadalec za varnostnika in varovano osebo predstavlja resno nevarnost zaradi nepredvidljivosti. Posameznik namreč deluje sam in ponavadi ne deli informacij z drugimi (Perklič, 2002, 71).

Organizirane kriminalne združbe in teroristične organizacije predstavljajo največjo nevarnost za varovano osebo. So dobro organizirane in za uresničevanje svojih ciljev ne izbirajo sredstev in načina. Člani teh organizacij so usposobljeni in izurjeni ter tako načrtno pripravljani za izvedbo različnih akcij. Pri tem so pripravljani celo žrtvovati svoje lastno življenje. Prednost je v tem, da takšne organizacije niso sposobne zadržati informacij v tajnosti (Perklič, 2002, 72).

3.4 OPREMA ZA IZVAJANJE VAROVANJA

3.4.1 OPREMA VARNOSTNIKA

Varnostnik je opremljen s predpisano opremo in oborožen z orožjem (priloga 9), ki ga pri svojem delu uporabljajo vojaški policisti. Vodja varnostne skupine ali vodja varovanja lahko za posamezno nalogo določi dodatno opremo in orožje. Osnovna oprema varnostnika je načeloma naslednja (Perklič, 2002, 11):

- kratko cevno orožje – službena pištola v osebni zadolžitvi varnostnika;
- strelivo in rezervno strelivo;
- sredstva za vezanje in vklepanje – lisica ali plastična zatega;
- plinski razpršilec – prisilno sredstvo, ki ga varnostnik uporabi pri odvrnitvi napada;
- žepna svetilka – za pomoč pri raznih pregledih ali za osvetlitev temnih prostorov;
- teleskopska palica (namesto gumijevke ali tonfe);

- radijska postaja z mikrokombinacijo in rezervno baterijo – za nemoteno komuniciranje med pripadniki varnostne skupine;
- službena izkaznica – za identifikacijo pri klasičnih policijskih postopkih;
- svinčnik in papir – za zapis določenih podatkov, ki jih varnostnik lahko dobi med varovanjem (podatki o osebah, vozilih, drugi podatki).

Poleg osnovne opreme, pa ima varnostnik lahko še dodatno opremo, ki je:

- zaščitni neprebojni jopič – za zaščito pri povečani ogroženosti in pri veliki verjetnosti napada, lahko tudi za zaščito varovane osebe;
- dolgocevno orožje – to orožje nosijo predvsem varnostniki, ki niso v varnostni skupini, gibljejo pa se za varovano osebo;
- večnamenski zložljivi nož – uporaben v različnih situacijah;
- drugo orožje, oprema in pripomočki, ki so specifični za opravljanje določene naloge.

3.4.2 VOZILA

Varnostno kolono glede na vrsto in namen sestavlja več različnih vozil. Dolžina varnostne kolone se spreminja in je odvisna predvsem od števila članov delegacije, stopnje varovanja, ocene ogroženosti, vrste izbranih vozil in drugih potreb. Varnostno kolono lahko sestavljajo glavno vozilo, spremljevalno ali varnostno vozilo, komandno vozilo, predhodnica, zaključno vozilo in motorna kolesa (Perklič, 2002, 17).

Predhodnica in zaključno vozilo vojaške policije morata ves čas skrbeti, da je varnostna kolona strnjena. Vozila, ki so v varnostni koloni, se med seboj ne smejo prehitevati, drugim vozilom, ki ne spadajo v varnostno kolono, pa se vanjo ni dovoljeno vrvati ali jo prehitevati (5. odstavek, 126. člena Zakona o varnosti cestnega prometa). Za to poskrbijo predhodnica in zaključno vozilo ter spremljevalna vozila. Vsa vozila v varnosti koloni morajo biti preventivno tehnično ali protibombno pregledana, tehnično brezhibna, nepoškodovana, čista in urejena. Ta vozila od začetka do konca varovanja ne smemo puščati brez nadzora.

4 TAKTIKA VOŽNJE

4.1 VOŽNJA GLAVNEGA VOZILA

Glavno vozilo, še posebej če je če je blindirano, je lahko tudi do dvakrat težje od navadnega serijskega osebnega vozila. Zaradi tega so vozne lastnosti nekoliko drugačne, čeprav se proizvajalci trudijo izdelati avtomobil z voznimi lastnostmi običajnega, serijskega vozila.

Pred vožnjo mora voznik pregledati in preučiti traso potovanja (na zemljevidu ali terenu). Seznaniti se mora z vsemi posebnostmi in značilnostmi na trasi, morebitnimi zaporami in deli, prometno ureditvijo in seveda predpisi, še posebej če se bo potovanje nadaljevalo v tujo državo.

Voznik mora v avtomobilu pravilno sedeti (celo telo, od kolen do vratnih vretenc, mora imeti stik s podlago – sedežem). Sedeti mora torej udobno in tako, da ima dober pregled nad vsemi instrumenti in napravami v vozilu in nad zunanostjo. Roke mora med vožnjo imeti na volanu, in sicer v pravilnem položaju, da lahko v nepredvidljivi situaciji pravočasno reagira. Način in hitrost vožnje mora prilagajati razmeram na cesti in spoštovati prometne znake in cestnoprometne predpise. Med vožnjo mora biti ves čas zbran, da lahko predvideva in tako varovano osebo varno pripelje na cilj. Ves čas mora spremljati promet in dogajanje na cesti pred in za vozilom (nenadno zoženje ceste, dela na cesti, »okvarjeno« vozilo na cesti, sledenje in zadrževanje, nenadno prečkanje ceste, neobičajno dogajanje na cesti).

Če med potjo naleti na pokvarjeno vozilo na cesti, ne sme ustavljati in pomagati saj lahko takšna situacija pomeni zasedo ali napad. Med vožnjo tudi ni dovoljeno ustavljati »avtoštoparjem«, četudi v vozilu ni varovane osebe. Tudi postanka in dolivanja goriva na bencinskih črpalkah, se mora voznik izogibati razen če ni nujno potrebno. Voznik in varnostnik morata biti še posebej pozorna ob odhodih in prihodih, saj se 85% napadov na varovano osebo v vozilu zgodi, na prvih in na zadnjih petstotih metrih vožnje. Speljevanje sama vožnja in ustavljanje mora potekati gladko, elegantno in mehko, kar pomeni da se mora izogibati sunkovitemu speljevanju in pospeševanju, kakor tudi nenadnemu in močnemu zaviranju, razen če je to nujno potrebno (evakuacija). Če je varovana oseba v vozilu, se mora izogibati tudi vzratni vožnji in obračanju z manevriranjem, saj tako predstavlja lahko in dokaj statično tarčo, prostora za evakuacijo pa, z vozilom v takšnem položaju, praktično

ni. Voznik in varnostnik morata paziti predvsem pri ustavljanju. Mirujoče vozilo je priložnost za napadalca. Pri ustavljanju si mora voznik pred objektom (vozilo, prometno zaporo, zapornice...), pustiti vsaj za pol vozila prostora (približno 1,5 metra), da lahko v primeru napada obvozi oviro in pobegne. Na voznem pasu, ki je razdeljeno na dva prometna pasa, namenjeno za promet v isti smeri, poskuša voziti tako, da ne vozi vzporedno z vozilom na sosednjem prometnem pasu. (Perklič, 2002, 82/83).

4.2 VOŽNJA SPREMLJEVALNEGA VOZILA

Tudi voznik spremljevalnega vozila mora upoštevati določena načela sedenja v vozilu, discipline in načina vožnje. Spoštovati mora cestno prometne predpise, prometne znake in prilagoditi vožnjo stanju in razmeram na cesti. Spremljevalno vozilo spremlja in varuje glavno vozilo (priloga 10), mu ustvarja prost prehod prebija blokade in ob onesposobitvi glavnega vozila poskrbi za prevoz varovane osebe. Glavno vozilo spremlja na taki razdalji, da ne ovira njegove vožnje in tako, da ga pravočasno in učinkovito zaščiti. Če glavno vozilo spremljata dve vozili ali več, morebitne nevarne točke (križišča, odcepi, dovozi, izvozi...) pokrivajo izmenično. Voznik spremljevalnega vozila ne dovoli drugim vozilom da se pri prehitevanju ali vključevanju vrinejo med njegovo in glavno vozilo. Med vožnjo po voznem pasu, ki ima dva prometna pasova namenjena za vožnjo v isti smeri spremljevalno vozilo drugim vozilom ne dovoli prehitevanja glavnega vozila. Tudi voznik in varnostnik v spremljevalnem vozilu spremljata promet in zunanje dogajanje pred in za glavnim vozilom. (Perklič, 2002, 83/84).

5 ORGANIZACIJA VAROVANJA OSEB V SLOVENSKI VOJSKI

5.1 ZAKONSKA PODLAGA ZA VAROVANJE OSEB V SLOVENSKI VOJSKI S PRIPADNIKI VOJAŠKE POLICIJE

5.1.1 VAROVANJE OSEB PO ZAKONU O OBRAMBI

Naloge vojaške policije so opredeljene v 65. členu Zakona o obrambi, kjer je opredeljeno, da vojaška policija skrbi za vojaški red in disciplino, varnost vojaškega prometa, ter opravlja določena opravila v zvezi s preprečevanjem, preiskovanjem in odkrivanjem kaznivih dejanj v vojski, varovanjem objektov in okolišev, ki so posebnega pomena za obrambo. Vojaška policija lahko preiskuje kazniva dejanja v vojski, za katera je predpisana denarna kazen ali kazen zapora do treh let. Vojaška policija **skrbi** tudi **za varovanje** vojaških in civilnih oseb, ki opravljajo dolžnosti in dela v Slovenski vojski, ki so posebnega pomena za obrambo, vojaških delegacij, poveljstev in enot ter varnost vrhovnega poveljnika v vojnem stanju oziroma kadar se nahaja v vojaških poveljstvih, enotah ali zavodih oziroma v objektih in njihovih okoliših, ki so posebnega pomena za obrambo.

5.1.1.1 PRAVICE IN POOBLASTILA TER OBMOČJE PRISTOJNOSTI

Po 66. členu Zakona o obrambi ima vojaška policija pod pogoji, ki so predpisani za policijo, pravico in pooblastila da :

- opozarja ter ukazuje;
- ugotavlja identiteto, napoti, vabi, prevede, pridrži, omeji gibanje ali odvzame prostost;
- opravlja varnostne in protiteroristične preglede, preglede prevoznih sredstev, prtljage ter objektov in okolišev, ki so posebnega pomena za obrambo;
- zaseže predmete;
- uporablja prisilna sredstva;
- ureja in nadzoruje vojaški promet;
- zbira obvestila, od oseb zahteva podatke in ugotavlja istovetnost oseb in predmetov.

Dejansko pa je v 67. členu istega zakona opredeljeno, da pravice in pooblastila, ki izhajajo iz zgoraj navedenega člena vojaška policija lahko uporablja le:

- v objektih in okoliših, ki so posebnega pomena za obrambo;
- na območju tabora, če je enota ali zavod izven vojašnice;
- zoper vojaške osebe.

Iz zgoraj navedenega člena je razvidno, da se pripadniki vojaške policije pri varovanju oseb srečujejo s težavami, saj večji del nalog varovanja oseb opravljajo izven območja pristojnosti, v okolju, kjer se nahajajo civilne osebe. Dejansko pri svojem delu tako ne morejo izvajati spremljajočih dejavnosti (blokade, omejitve gibanja, ...), ki se izvajajo v drugem segmentu varovanja. Za opravljanje nalog neposrednega varovanja pa pooblastila vojaške policije deloma zadoščajo, saj imajo vso pravico ukrepati v primeru neposrednega napada na varovano osebo, medtem ko so njihov pooblastila v primeru pojava provokatorjev in predrznežev omejena.

5.1.2 DIREKTIVA O VAROVANJU DOLOČENIH OSEB V SV

Direktiva o varovanju določenih oseb v SV določa, katere osebe varuje vojaška policija. Določa, da se način izvedbe varovanja določi za vsako varovano osebo posebej in sicer se glede na oceno ogroženosti izdelata načrt varovanja, ki mora biti v skladu s to direktivo.

V direktivi so opredeljene naloge za posamezne organizacijske enote ter tudi roki za njihovo izvedbo. Kot ena bistvenih aktivnosti, ki služi za določitev načina izvedbe varovanja in sestavo moštva, je tudi ocena varnostnega tveganja, za katero je zadolžen GŠSV, da jo pridobi od Obveščevalno varnostne službe (OVS) in jo skupaj z usmeritvami posreduje v G-2 / Poveljstva sil. Oddelek G-2 pa je zadolžen, da na podlagi te ocene načrtuje varnostne ukrepe in jih skupaj z usmeritvami posreduje v 17. BVP. S tem je pokrit tudi zunanji ali tretji segment varovanja. Direktiva določa tudi načine poročanja, obveščanja in sodelovanja s civilno policijo. V prilogi A so navedeni načini izvedbe varovanja določenih oseb s strani vojaške policije, ki pa niso popolnoma primerljivi z

Načini varovanja oseb, ki jih izvaja UVZ. V prilogi B pa so opredeljeni postopki za vzdrževanje in vzpostavljanje varnosti varovanih oseb.

5.1.3 VAROVANJE OSEB PO STANAG-U 2226

Slovenija je kot članica držav zveze NATO sprejela tudi standardizacijski dogovor (STANAG) 2226, ki se uporablja kot priročnik za Doktrino in postopke vojaške policije. Pri tem gre za standardizirane doktrine, taktike, tehnike in postopkov, ki naj

jih uporablja Natova vojaška policija med operacijami na določenih področjih (preiskav, kontrole prometa, uveljavitve zakona, varovanje območja,...).

V tem dokumentu je tudi opredeljeno, da se od Natove vojaške policije lahko zahteva, da poskrbi za varnost visoko ogroženih ali zelo pomembnih oseb. Naloga varovanja je varovati visoko ogrožene osebe pred ubojem, ugrabitvijo, ranitvijo in kompromitiranjem. Varnostno osebje – vojaški policisti morajo biti sposobni reagirati v trenutku, tako da krijejo in evakuirajo visoko ogroženo osebo v trenutku napada nanjo. Osebe so verjetne tarče teroristov/kriminalcev zaradi svojega stanu, položaja, simboličnega pomena, ranljivosti in lokacije. Natova vojaška policija mora imeti zadosti osebja in opreme ter mora biti izurjena, da opravi svoje varnostne naloge. Da izpolni učinkovito varovanje, morajo obveščevalne dejavnosti poskrbeti za zadnja opozorila pred potencialnimi terorističnimi incidenti. To zahteva, da Natova vojaška policija tesno sodeluje z lokalnimi policijskimi agencijami in podpornimi obveščevalnimi enotami.

5.2 FORMACIJA VODA ZA VAROVANJE OSEB

Trenutna veljavna formacija (Priloga 11) voda za varovanje oseb ne ustreza zahtevam in nalogam, ki jih ima ta vod, saj v svoji formaciji nima enote za neposredno fizično varovanje, kot tudi nekaterih drugih enot, ki so pomembne za podporo tej enoti (na primer enota za tehnično varovanje). Formacija tako zagotavlja samo moštvo za spremstvo varnostne kolone in ni primerljiva z drugimi formacijami enot, ki se ukvarjajo z varovanjem oseb. Kot primer bi navedel formacijo UVZ (Priloga 12), s katerim naša enota v zadnjem času veliko sodeluje. 17. BVP je tako že predlagal novo formacijo voda za varovanje oseb (Priloga 13), ki bo primerljiva s formacijo UVZ. Formacija bo tako ustrezala zahtevam in nalogam voda za varovanje oseb. V tistih segmentih, kjer ne bo imela lastnega kadra kot npr. varovanje objektov in obveščevalna zaščita, pa ga bodo podpirale druge organizacijske enote 17. BVP in sektor za obveščevalne zadeve.

5.3 SELEKCIJA KADRA

Do prve polovice leta 2005 se v 17. BVP ni izvajalo posebne selekcije kadra za delo v vodu za varovanje oseb. Takrat pa je poveljstvo bataljona izdalo interni razpis v vse organizacijske enote 17. BVP, v katerem je pozvalo vse zainteresirane pripadnike vojaške policije, ki so morali izpolnjevati določene pogoje, da se prijavijo za delo v vodu za varovanje oseb. S prijavljenimi kandidati je bil opravljen razgovor in preverjeno njihovo izpolnjevanje pogojev. Na podlagi opravljenega razgovora in doseženih rezultatov, so bili izbrani najprimernejši kandidati za delo v navedeni enoti.

Ta način izbire kadra se je pokazal kot dober, vendar bi za popolnitev enote v bodoče morali postaviti več kriterijev, dvigniti stopnjo zahtevnosti, predvsem pa jih natančno opredeliti.

5.4 USPOSABLJANJE

Kot sem že navedel, je vod za varovanje oseb po popolnitvi s kadrom v letu 2005 pričel z intenzivnim usposabljanjem. Na podlagi Direktive o varovanju določenih oseb v SV, v kateri je opredeljeno, da vojaški policisti, ki opravljajo varovanje oseb, morajo opraviti določena usposabljanja, so se pripadniki enote v letu 2005 udeležili osnovnega usposabljanja. Osnovno usposabljanje se je odvijalo pod vodstvom UVZ, ki ima na tem področju dolgoletne izkušnje in pa tudi ustrezno literaturo, prevedeno iz tujih literatur in dopolnjeno z lastnimi izkušnjami. Pomanjkanje ustrezne literature in izurjenih inštruktorjev sta dva osnovna problem, s katerima se srečujejo pri usposabljanju v enoti.

Pridobljeno osnovno znanje bi bilo potrebno v letu 2007/08 nadgraditi. V ta namen bi bilo potrebno izdelati ustrezen program usposabljanja, katerega lahko ob pomoči inštruktorjev UVZ izdelata 17. BVP. Samo usposabljanje pa bi bilo potrebno obvezno izvesti v okviru UVZ. Program nadaljevalnega usposabljanja bo po vsej verjetnosti vseboval naslednje tematike:

- taktika varnostnih formacij;

- operativno varovanje;
- prva pomoč;
- protokolarna pravila;
- taktika vožnje;
- protibombna zaščita;
- streljanje z osebno in kolektivno oborožitvijo;
- psihofizično pripravo (tek, borilne veščine);
- varovanje na smučišču;
- varovanje v gorah in
- varovanje na morju.

5.5 MATERIALNA FORMACIJA VODA ZA VAROVANJE OSEB

Ugotavljam, da vod za varovanje oseb do sedaj ni imel materialne formacije, tako da dejansko nisem mogel oceniti primernost formacije. Pri primerjavi opreme, ki naj bi jo imel varnostnik, z opremo, ki jo dejansko imamo pripadniki voda za varovanje oseb, ugotavljam, da pripadniki te enote nimamo večino potrebne opreme varnostnika za izvedbo naloge. Največji problem varovanja so predvsem civilne obleke, katere redno uporabljamo pri svojem delu. Velik problem pri opravljanju dela, je neprimernost kratkocevnega in dolgocevnega orožja, saj sta pištola Beretta in brzostrelka H&K MP5 dejansko preveliki in s tem tudi preveč opazni. Še posebej je to opazno v primeru opravljanja naloge v službeni uniformi oziroma civilni obleki.

Največji problem predstavljajo vozila, ki sestavljajo varnostno kolono (priloga 14.), saj 17. BVP trenutno ne razpolaga z ustreznimi vozili za sestavo varnostne kolone. Pri tem bi omenil predvsem glavno vozilo oz blindirano vozilo, ki jih enota nima. Za opravljanje naloge varovanja oseb si enota ta vozila sposoja.

Omenil bi še, da je 17. BVP pripravil osnutek materialne formacije bataljona vojaške policije, ki pa še ni sprejet. V navedenem osnutku so navedena vsa potrebna sredstva, ki bi jih moral imeti vod za varovanje oseb, da bi svoje naloge opravil čim bolj kvalitetno in strokovno.

6 ZAKLJUČEK

Slovenija je z vključitvijo v zvezo NATO postala bolj varna država, po drugi strani pa tudi bolj izpostavljena različnim oblikam ogrožanja, predvsem v smislu prisotnosti naših enot na kriznih žariščih, predvsem v Iraku in Afganistanu. Varnostne ocene obveščevalnih služb trenutno skorajda izključujejo možnost, da bi Slovenija postala tarča terorističnega napada. Dejansko pa ne morejo prezreti dejstva, da bi slovenski državljani v tujini lahko postali tarče takšnega dejanja ali atentata. Med te državljane sodijo tudi pripadniki SV, ki v zadnjem času opravljajo vedno bolj pomembne dolžnosti v NATU in pod okriljem organizacije sodelujejo v številnih mednarodnih misijah v podporo miru. Ti pripadniki bi zaradi svojega položaja lahko postali tarče terorističnega napada ali atentata oziroma bi se lahko znašli na območju izvedbe takšnega dejanja.

S preučevanjem zakonske podlage za varovanje oseb v SV, sem ugotovil, da je vojaška policija edina pristojna enota SV, ki po Zakonu o obrambi skrbi za varovanja vojaških in civilnih oseb, ki opravljajo dolžnosti in dela v Slovenski vojski, ki so posebnega pomena za obrambo, vojaških delegacij, poveljstev in enot ter varnost vrhovnega poveljnika v vojnem stanju oziroma kadar se nahaja v vojaških poveljstvih, enotah ali zavodih oziroma v objektih in njihovih okoliših, ki so posebnega pomena za obrambo. S tem sem potrdil prvo hipotezo. Prav tako sem z analizo trenutno veljavne kadrovske formacije voda za varovanje oseb in njeno primerjavo s formacijo UVZ prišel do ugotovitve, da trenutna formacija enote ne ustreza zahtevam in nalogam, ki jih ima ta enota. Pri analizi usposabljanja sem ugotovil, da so pripadniki enote opravili osnovno usposabljanje, vendar bi bilo potrebno v čim krajšem času izvesti tudi nadaljevalno usposabljanje. Ko pa sem hotel analizirati še materialno formacijo enote, sem ugotovil, da enota materialne formacije dejansko nima, oziroma je tik pred sprejetjem. Z navedenimi analizami sem potrdil še drugo hipotezo.

Kot sem v nalogi že opozoril se vojaška policija pri varovanju oseb srečuje z določenimi zakonskimi omejitvami. Da bi pripadniki vojaške policije v bodoče lahko uspešno opravljali varovanje oseb in s tem zagotovili varnost varovani osebi v vseh pogledih, bi bilo potrebno te zakonske omejitve odpraviti ali pa jih vsaj toliko

zmanjšati, da bi bilo tveganje sprejemljivo. Ena od možnosti je ta, da se predlaga dopolnitev 67. člena Zakona o obrambi, v katerem bi razširili območje pristojnosti vojaške policije oziroma bi pod točno določenimi pogoji opredelili, da lahko vojaška policija določene pravice in pooblastila uporabi tudi zoper civilne osebe (podobno kot varnostnik po Zakonu o zasebnem varovanju). Druga možnost pa je ta, da se v skladu s tretjim odstavkom istega člena pri varovanju oseb s pripadniki vojaške policije bolj aktivno vključijo tudi pripadniki policije, ki bi v skladu s svojimi pooblastili ukrepali zoper civilne osebe. Zavedam se, da bosta navedena predloga težko realizirana, še posebej predlog o razširitvi območja pristojnosti in pravica ukrepanja zoper civilne osebe, saj trenutna situacija ni naklonjena temu, pa čeprav bi bile te pristojnosti zelo omejene in natančno opredeljene.

Pri analizi Direktive o varovanju določenih oseb v SV in njeni primerjavi z Uredbo o varovanju določenih oseb, objektov in okolišev objektov, v katerih so sedeži državnih organov, sem ugotovil, da je potrebno Direktivo dopolniti. Direktiva bi morala jasno določati, katere osebe so varovane osebe, ter oblike in načine varovanja teh oseb. Vojaška policija bi varovanje oseb morala opravljati po stopnjah varovanja, ki bi bila odvisna glede na pomembnost varovane osebe in potencialne stopnje ogroženosti. Predlagam določitev štirih stopenj varovanja (podobno kot ima to opredeljeno UVZ), v katerih bi bilo jasno opredeljeno, katere osebe se varuje v posamezni stopnji glede na potencialno ogroženost, velikost varnostne skupine, sestavo varnostne kolone in tudi dodatne varnostne ukrepe (opravljanje naloge v civilni obleki, širše varovanje, določitev opazovalnih točk,...), ki bi se izvajali le po ukazu NGŠSV. Pri tem bi bilo pomembno, da bi OVS in sektor J-2/G-2 pravočasno posredovali vojaški policiji oceno varnostnega tveganja za varovanje varovane osebe. V direktivi bi morali opredeliti tudi varovanje ministra, NGŠSV in poveljnika PS v mirnodobnem času. Verjamem, da obstaja realna možnost poskusa kompromitiranja s strani raznih predrznežev in provokatorjev, medtem ko v času njihovih obiskov na kriznem območju (Afganistan in Irak) ne smemo popolnoma zanemariti tudi možnosti terorističnega napada ali atentata. Zaradi navedenih dejstev predlagam, da bi v času, ko niso neposredno ogroženi, za njuno varnost skrbel vojaški policist varnostnik. Ministra za obrambo trenutno varuje UVZ, vendar predlagam, da bi bilo bolj smotno varovanje s strani vojaške policije, tako kot se to izvaja po vseh vojskah zavezništva NATO.

Na koncu pa bi rad še opozoril, da v 17. BVP delamo vojaški policisti z jasno vizijo razvoja voda za varovanje oseb in z velikim motivom za delo v taki enoti. Pripadniki voda za varovanje oseb, smo v zadnjem obdobju opravili vrsto zelo zahtevnih nalog, kot je sodelovanje na zasedanju ministrov za zunanje zadeve, zasedanje ministrov za obrambo, lani v Portorožu, kot tudi veliko rednih spremstev in varovanj tujih načelnikov vojsk zavezništva, ki so bili opravljeni v preteklem obdobju in se intenzivno pripravljamo na predsedovanje Slovenije v EU. Vse naloge smo opravili z odliko in za opravljena dela prejeli veliko priznanj kot tudi pohval.

Na večino težav, s katerimi se srečujemo pri svojem delu, smo že opozorili in tudi predlagali ustrezne rešitve. Pri tem mislim na predlagano formacijo, tako kadrovske kot materialno, kot tudi sodelovanje pri usposabljanju z UVZ in drugimi vojskami ki imajo veliko izkušenj pri tovrstnem delu.

Ali bo enota v bodoče primerljiva s podobnimi enotami, pa je v veliki meri odvisno tudi od tega, kako bodo nadrejeni dovzetni za reševanje ugotovljenih težav.

7 LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

1. PERKLIČ, Boštjan (2002) Taktika osebnega varovanja. Republika Slovenija: Ministrstvo za notranje zadeve.
2. KRANJC, Marijan F. (2004) Zarote in atentati na Tita. Grosuplje: Grafis Trade.
3. PETTIFORD, Lloyd, HARDING David (2005) Terorizem, Nova svetovna vojna. Ljubljana: Mladinska knjiga.
4. STOPAR, Mirko (2002) Boj proti mednarodnemu terorizmu – Vloga in pomen oboroženih sil V 3. slovenski dnevi varstvoslovja. Ljubljana: Visoka policijsko – varnostna šola.
5. VIVOD, Domen, specialna policijska taktika.

VIRI

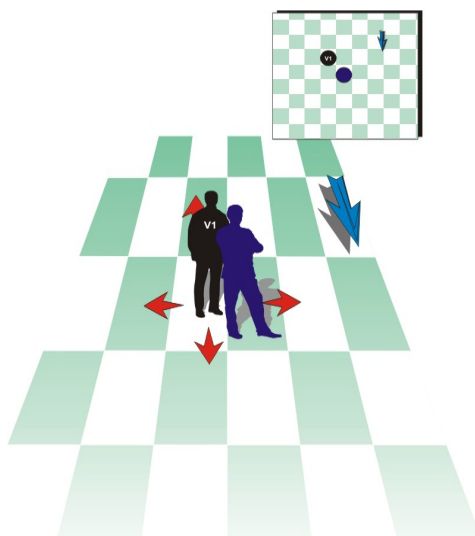
1. Direktiva o izvajanju varovanja določenih oseb v SV, GŠSV, šifra 804-06-6/2001-12, z dne 27.12.2002.
2. Kazenski zakonik RS, Ur. l. RS, št. 63/94, 70/94, 23/99 in 40/04.
3. Policija, <http://www.policija.si/> (16.8.2007)
4. Pripadniki voda za varovanje oseb.
5. Uredba o varovanju določenih oseb, objektov in okolišev objektov, v katerih so sedež.
6. Državnih organov, Ur. l. RS, št. 103/00.
7. Zakon o obrambi, Ur. l. RS, št. 82/94, 44/97, 87/97, 47/02 in 40/04 in popravek 67/02.
8. Zakon o policiji, Ur. l. RS, št. 49/98, 93/01, 79/03, 50/04 in 53/05 in popravek 66/98.
9. Zakon o varnosti cestnega prometa, Ur. l. RS, št. 83/04, 35/05, 69/05 in 108/05.
10. Zakon o zasebnem varovanju, Ur. l. RS, št. 126/03.
11. 17. BVP

SEZNAM UPORABLJENIH KARTIC

17 .BVP	= Sedemnajsti bataljon vojaške policije
GPU	= Generalna policijska uprava
GŠSV	= Generalštab slovenske vojske
J-2/G-2	= Organ za obveščevalne zadeve
NATO	= Severno Atlantski pakt
NGŠSV	= Načelnik Generalštaba slovenske vojske
OVS	= Obveščevalno varnostna služba
PSSV	= Poveljstvo sil Slovenske vojske
SV	= Slovenska vojska
STANAG	= Standardizacijski dogovor
UVZ	= Urad za varnost in zaščito
EU	= Evropska unija
AKI	= Sani na smučišču, za prevoz ponesrečenca

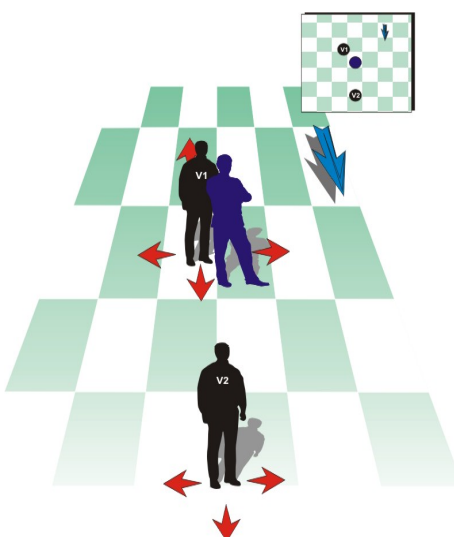
PRILOGE

Priloga 1: Položaj varnostnika

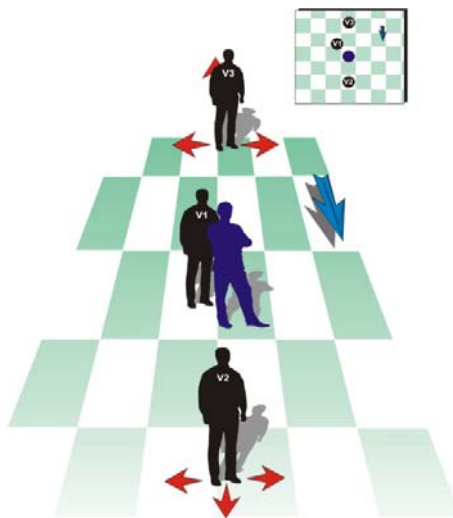
Vir: Perklič (2002, 28)

Priloga 2: Položaj dveh varnostnikov

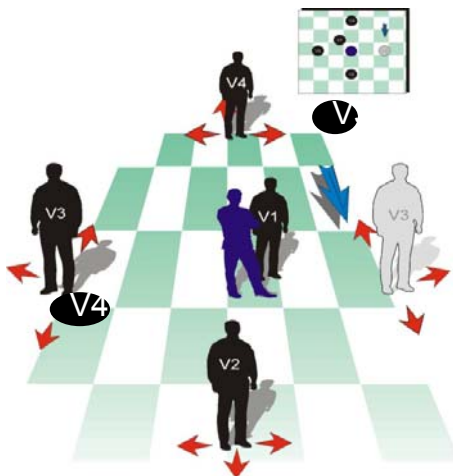
Vir: Perklič (2002, 30)

Priloga 3: Položaj treh varnostnikov

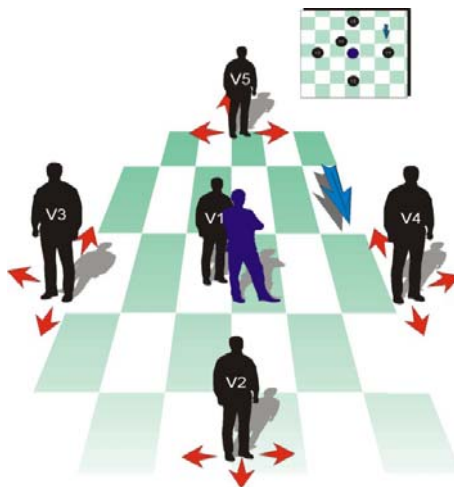
Vir: Perklič (2002, 35)

Priloga 4: Položaj štirih varnostnikov

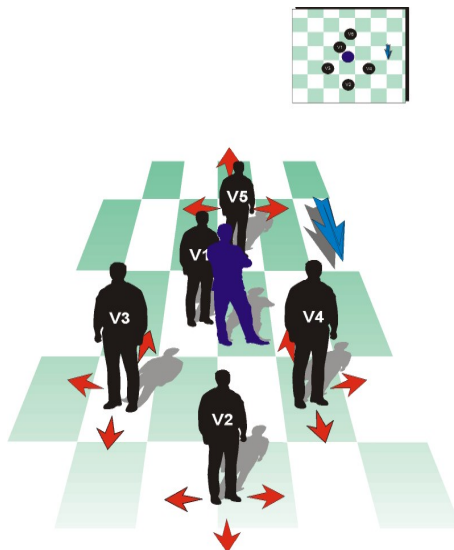
Vir: Perklič (2002, 40)

Priloga 5: Položaj varnostnikov v diamantu

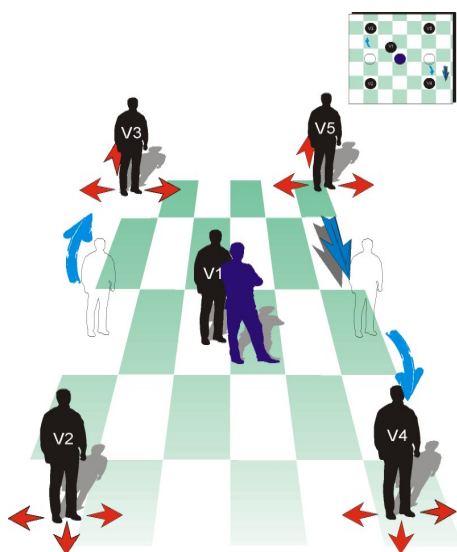
Vir: Perklič (2002, 45)

Priloga 6: Mesta varnostnikov v skupini klin

Vir: Perklič (2002, 63)

Priloga 7: Mesta varnostnikov v skupini kvadrat

Po postavitvi skupine se varnostniki nahajajo na naslednjih mestih:

- varnostnik 2: desno spredaj,
- varnostnik 3: desno zadaj;
- varnostnik 4: levo spredaj in
- varnostnik 5: levo zadaj.

Vir: Perklič (2002, 64)

Priloga 8: Mesta varnostnikov pri rokovanju

Varnostniki, ki sestavljajo skupino, pri rokovanju VIP osebe morajo biti posebej pozorni na rokovanje (stiske rok, vlečenje, zadrževanje, stiskanje):

- varnostnik 2: skrajno levo;
- varnostnik 3: desno;
- varnostnik 4: levo in
- varnostnik 5: zadaj.

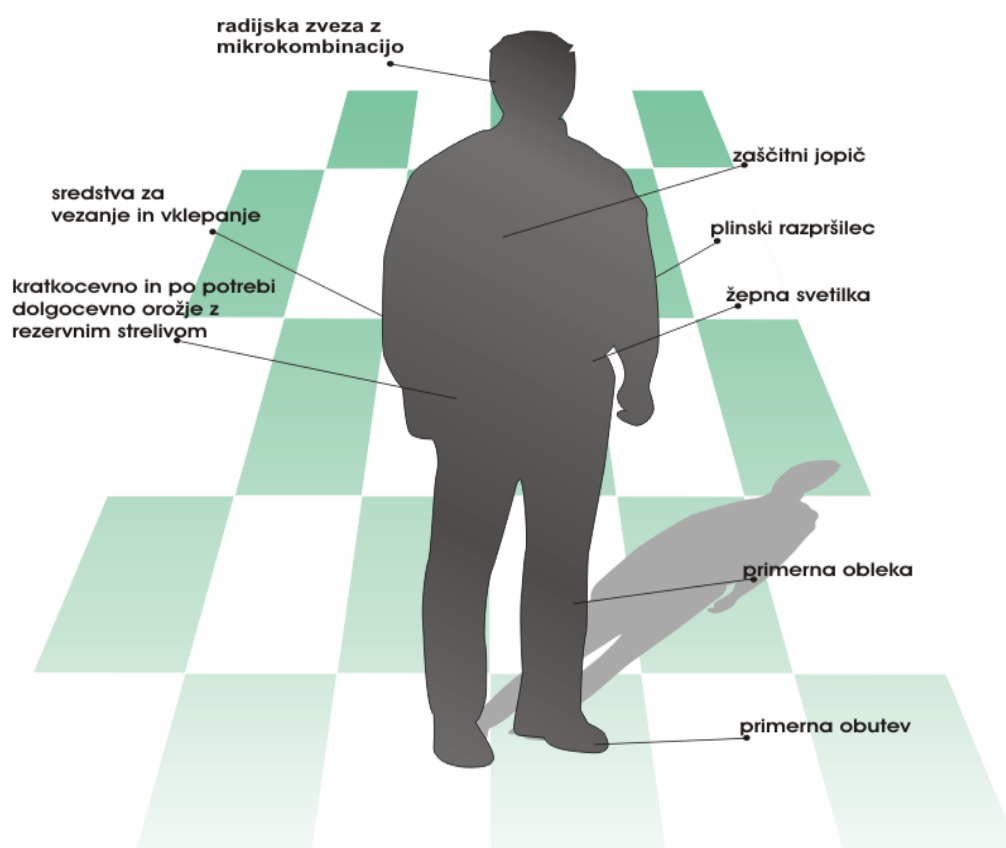
Vir Perklič (2002, 65)

Priloga 9: Oprema varnostnika

Oprema varnostnika:

- neprebojni jopič;
- pas, na katerem se nahaja oprema: (plinski razpršilec, sredstva zvez, kratkocevno orožje, nož, svetilka, teleskopska palica, sredstva za vezanje in vklepanje)

Vir Perklič (2002, 11, 12)

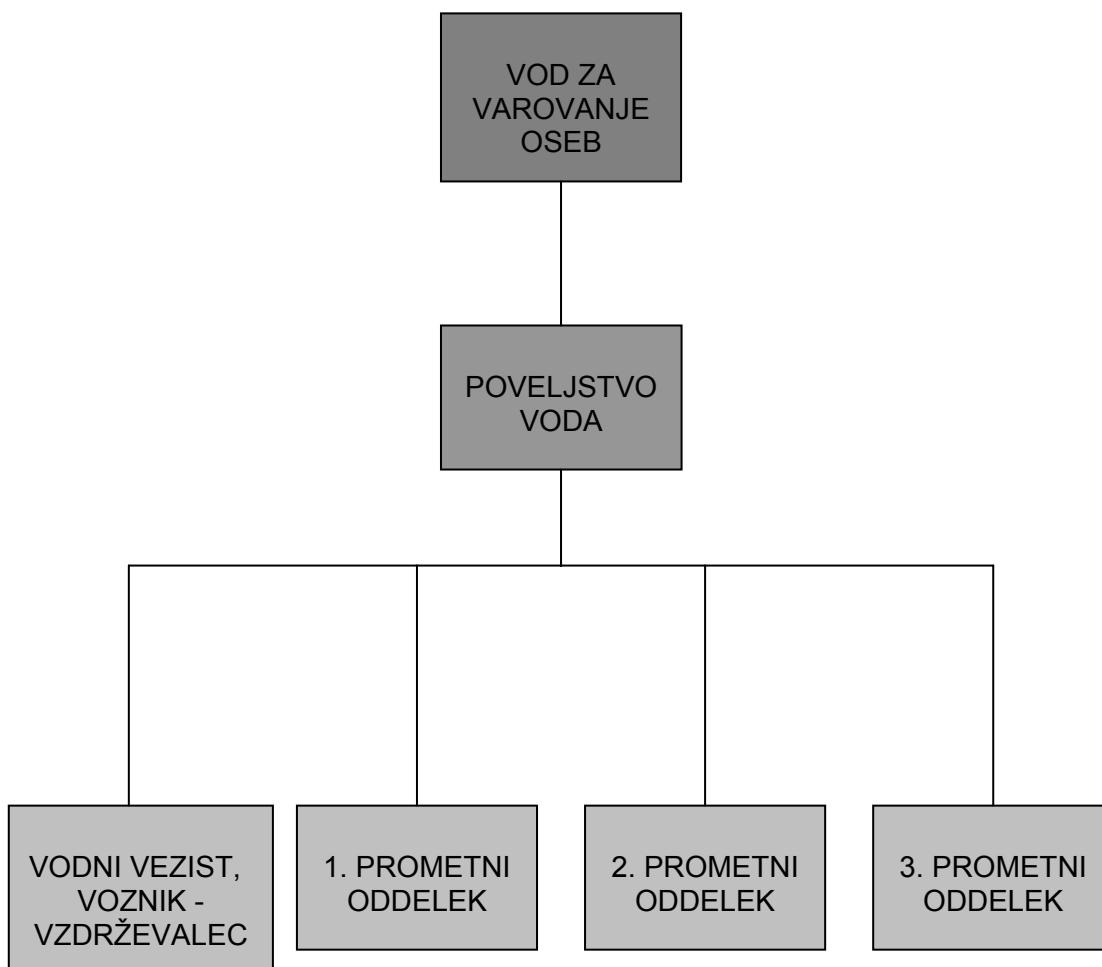
Priloga 10: Glavno in spremljevalno vozilo med vožnjo

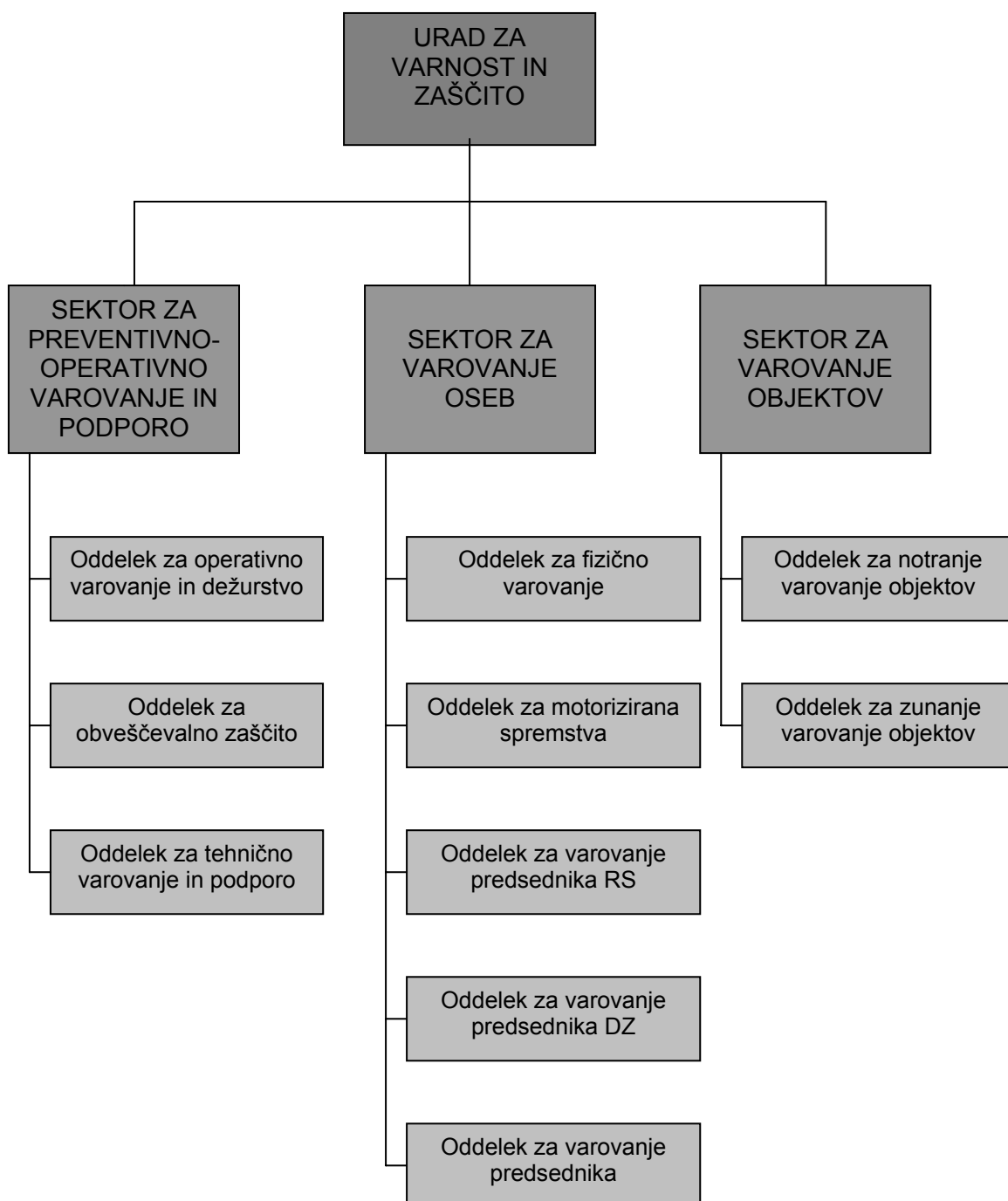
Glavno in spremljevalno vozilo med vožnjo morata biti pozorna:

- glavno vozilo je vedno čim bližje levi strani levega voznega pasu oziroma skrajno desno na desnem voznem pasu;
- spremljevalno vozilo pokriva glavno vozilo na nasprotni strani, da s tem čimbolj preprečuje vrivanje oziroma prehitevanje drugih udeležencev cestnem prometu

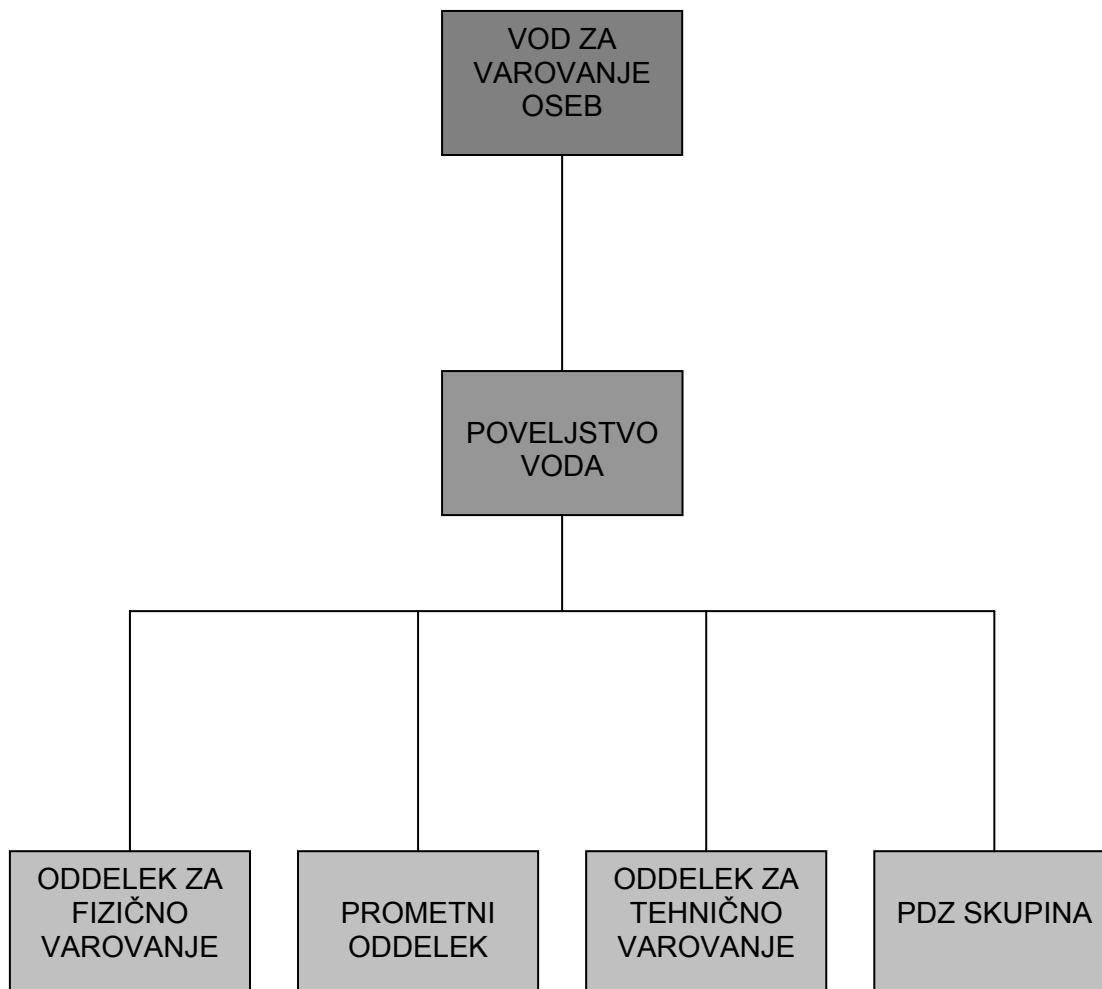
Vir 17. BVP (2007)

Priloga 11: Trenutno veljavna formacija voda za varovanje oseb

Vir: 17. BVP (2006)

Priloga 12: Formacija Urada za varnost in zaščito

Vir: Policija (<http://www.policija.si>)

Priloga 13: Predlog nove formacije voda za varovanje oseb

Vir: 17. BVP (2006)

Priloga 14: Varnostna kolona

Varnostna kolona, je sestavljena iz:

- predhodnica (motorno kolo, osebno vozilo);
- glavno vozilo;
- varnostno vozilo in
- zaključnica

Vir: 17. BVP (2006)